

ภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีในหน่วยงานราชการ
ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์

พันตำรวจตรี หญิง มีธนา ทวีศักดิ์เนรมิตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-129-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PORTRAYAL OF PUBLIC SPOKESWOMEN' IMAGES THROUGH PRINTED MEDIA

Police Major Mantana Thaweeyonnaramite

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

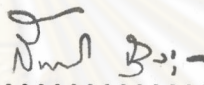
1995

ISBN 974-631-129-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีในหน่วยงานราชการที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์
โดย พันตำรวจตรี หญิง มัทนา ทวียนต์เนรมิตร
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุขำโต)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒนานุกูล)

มัทนา ทวียนต์เนรมิตร, พ.ศ. ๒๕๓๖, : ภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีในหน่วยงานราชการ
ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ (A PORTRAYAL OF PUBLIC SPOKESWOMEN' IMAGES THROUGH
PRINTED MEDIA) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 184 หน้า.
ISBN 974-631-129-8

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและพัฒนาการของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ
ภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีหรือรองโฆษกสตรีที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อทราบถึงทัศนะของโฆษกสตรีหรือ
รองโฆษกสตรี กับการทำหน้าที่โฆษกหรือรองโฆษก / ภาพลักษณ์ที่มีต่อตนเอง และภาพลักษณ์ที่คนอื่นมอง
เพื่อวิเคราะห์ถึงทัศนะของประชาชน เกี่ยวกับภาพลักษณ์ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะโฆษกหรือรองโฆษก
ตลอดจนคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของสตรีที่ควรจะมาทำหน้าที่โฆษกหรือ
รองโฆษก

ผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนให้การยอมรับโฆษกสตรีทั้งก่อนและหลังการเข้ามาเป็นโฆษกหรือ
รองโฆษก การเสนอภาพก็ไม่แตกต่างไปจากโฆษกชาย โดยขึ้นอยู่กับผลงาน ความรู้ความสามารถ เป็นสำคัญ
เพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ จากการสำรวจทัศนะของประชาชนพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชน
รับทราบผลงานของโฆษกสตรี จากสื่อทั้ง 3 ชนิด คือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ โดยการนำ
เสนอภาพลักษณ์มีลักษณะตรงกับความเป็นจริง การมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของโฆษกหญิง
ไม่แตกต่างจากโฆษกชาย เพศไม่ได้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดอาชีพของโฆษก แต่ส่วนสำคัญคือ การมี
ความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ คุณสมบัติที่สำคัญในการที่จะให้ได้รับการแต่งตั้งคือ มีความรู้
ความสามารถที่จะทำงานในหน้าที่ได้เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีการศึกษาดี มีผลงานและประสบการณ์
ทางด้านประชาสัมพันธ์ และมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า
เนื้อหาที่นำเสนอได้แก่ เรื่องการทำงานในหน้าที่ ความรู้ความสามารถในการทำงาน ประสบการณ์ทำงาน
ในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ครอบครัวย การแต่งกาย การศึกษา กิจกรรมในอาชีพ เป็นต้น และการนำเสนอ
เนื้อหา มีผลทำให้ผู้อ่านเกิดภาพลักษณ์สตรีในทางเป็นกลาง และเป็นบวกหรือลบได้ด้วย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C650563 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: IMAGES/ SPOKESWOMEN / PRINTED MEDIA

MANTANA THAWEEYONNARAMITE, Pol. Maj. : A PORTRAYAL OF PUBLIC SPOKESWOMEN' IMAGES THROUGH PRINTED MEDIA, THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. 184 pp. ISBN 974-631-129-8

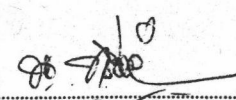
The objectives of this research are to study the characteristics and development taking place in the presentation of information; regarding the images of spokeswomen or assistant spokeswomen as they appear in printed media, to know about the opinions of the spokeswomen or assistant spokeswomen regarding their own role, the reflective image they have of themselves, and how their image is perceived by others, to analyze the public opinion regarding the images of spokeswomen or assistant spokeswomen and the manner in which they would accomplish their duty. And finally, to know the qualifications, knowledge and abilities of the women that would be able to become a spokeswomen or assistant spokeswomen.

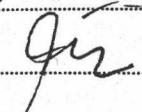
Result demonstrated that the mass media has accepted the spokeswomen both before and after their appointment. The images presented are not different from men, and what is the most important is work accomplished, knowledge and ability. The gender is not a relevant factor in the accomplishment of the spokeswomen' duty. According to a public opinion poll, statistics reveal that people learn about the accomplishments of the spokeswomen through three types of media, newspaper, radio and television. The images presented by the media reflect the reality of the spokeswomen. The knowledge and ability to fulfill her duties does not differ from her male counterparts. The crucial aspects in accomplishing this duty are their knowledge and ability. The important qualifications relevant to the nomination of an individual to this position is first the knowledge and ability, second the level of education, past experiences and work accomplished in the field of public relations, as well as the ability of the individual to work well with people. Regarding the analysis of printed media content, it can be concluded that the content presented by the media is primarily focused on the work accomplished in this position, the knowledge ability shown in working, the experience obtained in this position and related duties, family, dress, education, and professional activities. The spokeswomen's image portrayed as neutral positive and negative in the media contents can also effect the audience perception.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต พ.ต.ท. อ. น.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด อีกทั้งได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาโต ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒนานุกูล กรรมการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งแก่งานวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร. สายสุรี จุติกุล นางสาวิตรี สุวรรณสถิตย์
ศาสตราจารย์ วนิดา จิตต์หมั่น นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ นางสุดารัตน์ เกษราพันธุ์
ม.ร.ว. จิยากร เสสละเวช พันตำรวจโท หญิง ศิริวรรณ อนันต์โท พันตรี หญิง ภคินี อัลภาชน์
และอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ซึ่งได้ให้ข้อมูลและถ่ายทอด
ความรู้ให้ผู้วิจัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ให้
ความกรุณาแก่ผู้วิจัย และหากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการของการศึกษาต่อไปในภายหน้า
ผู้วิจัยขอมอบคุณความดีในครั้งนี้ให้แก่อาจารย์ทุกท่านและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยด้วยความเคารพยิ่ง
และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอ
ขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

และท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ มารดาและครอบครัวที่ได้เป็นกำลังใจให้สิ่งที่ดีในชีวิต
มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ พันตำรวจเอก นิพนธ์ วีระสุนทร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการ
วิจัย และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

พันตำรวจตรี หญิง มัลลทนา ทวียนต์เนรมิตร

พฤษภาคม 2538

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
นิยามศัพท์.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์.....	10
ทฤษฎีเฟมินิสต์.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสตรีไทยในสังคม.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	26

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	27
แหล่งข้อมูลและประชากรในการศึกษา.....	27
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
กรอบการวิเคราะห์.....	38
4. ประวัติความเป็นมาของโชนกสตรีในหน่วยงานราชการ.....	39
ยุคแรก.....	39
ยุคที่สอง.....	42
ยุคปัจจุบัน.....	43
5. ผลการวิจัย.....	50
ภาพลักษณ์ที่โชนกสตรีมองตนเอง.....	50
ภาพลักษณ์ที่ประชาชนมองโชนกสตรี.....	63
ภาพลักษณ์ที่สื่อสิ่งพิมพ์มองโชนกสตรี.....	89
6. สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลข้อเสนอแนะ.....	108
เอกสารอ้างอิง.....	124
ภาคผนวก.....	127
ประวัติผู้เขียน.....	184

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงจำนวนและร้อยละของโฆษกสตรีที่คิดว่าปัจจัยที่.....61 ตนเองได้รับการแต่งตั้งเป็นโฆษกและรองโฆษก
2	แสดงจำนวนและร้อยละของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....64
3	แสดงจำนวนและร้อยละของการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ...65
4	แสดงจำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....66
5	แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....67
6	แสดงจำนวนและร้อยละการอ่านหนังสือพิมพ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม68 จำแนกตามเพศ
7	แสดงจำนวนและร้อยละแหล่งข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม กรณีไม่ได้อ่าน....68 หนังสือพิมพ์ จำแนกตามเพศ
8	แสดงจำนวนและร้อยละความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ จำแนกตามเพศ...69
9	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามมองภาพที่สื่อมวลชน.....71 นำเสนอโฆษกสตรี จำแนกตามเพศ
10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามมองภาพว่าสื่อมวลชน.....72 นำเสนอโฆษกสตรีว่า ตรงกับความจริง ซึ่งมีเหตุผลต่าง ๆ จำแนกตามเพศ
11	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ระบุชื่อโฆษกสตรี.....75 ในหน่วยงานราชการแต่ละท่าน จำแนกตามเพศ
12	แสดงจำนวนและร้อยละที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า โฆษกชายมีความ..... 78 สามารถมากกว่าโฆษกหญิง จำแนกตามเพศ
13	แสดงจำนวนและร้อยละที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า โฆษกชายมีความ.....79 สามารถมากกว่าโฆษกหญิงไม่จริง จำแนกตามเพศ

14	แสดงจำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่า.....82 โฆษกหญิงได้เปรียบกว่าโฆษกชายในการทำงานโฆษก จำแนกตามเพศ
15	แสดงจำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่า.....83 โฆษกชายได้เปรียบกว่าโฆษกหญิง จำแนกตามเพศ
16	แสดงจำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่า.....84 ตำแหน่งโฆษกควรเป็นชาย รองโฆษกควรเป็นผู้หญิง จำแนกตามเพศ
17	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยว่า ตำแหน่ง.....85 โฆษกควรเป็นผู้ชาย รองโฆษกเป็นผู้หญิง โดยให้เหตุผลต่าง ๆ จำแนกตามเพศ
18	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยว่า ตำแหน่ง.....86 โฆษกควรเป็นผู้ชาย รองโฆษกควรเป็นผู้หญิง โดยให้เหตุผลต่าง ๆ จำแนกตามเพศ
19	แสดงประเภทของเนื้อหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของโฆษกสตรี.....91 จำแนกตามประเภทของเนื้อหา